

TEÓRIA A PRAX UMELECKÉHO PREDNESU

(1ISMK/U2TPUP/22)

LS 2025/2026

Vyučujúci: doc. PhDr. Miron Pukan, PhD.

Spôsob ukončenia predmetu: priebežné hodnotenie

Počet kreditov: 2

Kontakt: miron.pukan@unipo.sk

Podmienky na udelenie kreditov:

- aktívna účasť na seminároch (účasť je povinná, prípadná absencia /max. 2x počas semestra/ musí byť relevantne zdôvodnená a potvrdená);
- v priebehu semestra študent absolvuje viacero praktických, rečových výstupov, ktoré nadväzujú na preberanú látku.
- výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer aktívnej práce na seminároch, vypracovania domácich úloh, spracovania vybraných tém a jej powerpointovej prezentácie a úspešného absolvovania záverečného umeleckého prednesu.
Za každú časť musí študent získať minimálne 50 % z určeného bodového hodnotenia. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer čiastkových hodnotení. Na získanie hodnotenia A musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.

Tematická náplň seminárov:

1. Spôsoby dýchania a nácvik uvedomelej práce s dychom.
2. Tvorba samohlások a spoluhlások. Správna artikulácia samohlások, spoluhlások a dvojhlások. Logopedické cvičenia.
3. Funkcia artikulačných orgánov a ich vplyv na výslovnosť.
4. Najčastejšie chyby vo výslovnosti hlások a hláskových skupín.
5. Prednes ako forma sebapoznávania – jedinečné kvality ľudského hlasu.
6. Časová modulácia reči – kvantita, pauza, tempo, rytmus.
7. Silová modulácia reči – intenzita, prízvuk, dôraz, emfáza.
8. Tónová modulácia reči – hlasový register, melódia.
9. Prostriedky neverbálnej komunikácie – posturika, mimika, gestika.
10. Interpretácia textu ako východisko recitátorskej práce s textom.
11. Dramaturgia textu. Recitátor ako spolutvorca umeleckého diela, ktorý sa podieľa na jeho komponovaní. Technika koláže, technika montáže ako súčasť tvorivej dramaturgie.
12. Realizácia umeleckého prednesu.
13. Recepčia a hodnotenie umeleckého prednesu. Hodnotiace kritériá uplatňované pri analýze a hodnotení interpretačného umeleckého výkonu.

Odporúčaná literatúra:

ČAJKOVÁ, J.: Od umeleckého prednesu k divadlu. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Ústav literárnej a umeleckej komunikácie, 2013.
ČAJKOVÁ, J.: Ako formovať umelecký prednes. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2013.
Dostupné na: <http://www.mpc-edu.sk/publikacie>.
FINDRA, J.: Jazyková komunikácia a kultúra vyjadrovania. Martin: Osveta, 2013.

- FINDRA, J.: Umenie prednesu. Bratislava: SPN, 1979.
- FINDRA, J.: Javisková reč a umelecký prednes. Banská Bystrica: Akadémia umení v Banskej Bystrici, Fakulta dramatických umení, 2010.
- FINDRA, J. – Tvrdoň, E.: Ústny prejav a umelecký prednes. Bratislava: SPN, 1986.
- KRAUS, J.: Rétorika a řečová kultura. Praha: Karolinum, 2004.
- KRÁĽ, A. – SABOL, J.: Fonetika a fonológia. Bratislava: SPN, 1989.
- MISTRÍK, J.: Rečnícke umenie. Bratislava: Interlingua, 1994.
- SABOL, J. – BÓNOVÁ, I. – SOKOLOVÁ, M.: Kultúra hovoreného prejavu. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2006.
- SLANČOVÁ, D.: Základy praktickej rétoriky. Prešov: Náuka, 2001.

Poznámka:

V prípade dištančnej formy výučby bude potrebné plniť priebežné úlohy:

- aktívna účasť online výučby/samoštúdium pripravených študijných materiálov (komentovaná ppt prezentácia, audio-/videoprednáška)
- odovzdanie 3 krátkych reflexií vybraného diela a osobnosti (priebežne; každý jednotlivo)
- odovzdanie seminárnej práce (termín, podľa pokynov vyučujúcej; každý jednotlivo)
- absolvovanie online ústnej skúšky (v závere semestra)